

Oponentský posudek na diplomovou práci Jany Peštové „Člověk a kůň“

Vztah člověka a zvířete je dlouhodobě jedno z oblíbených témat v kulturních studiích a vyskytuje se často i v tematice zpracovávané studenty našich oborů. Jeho symbolika a emocionální zatížení jsou nekonečně bohaté, a tudíž vybízejí k tvůrčímu využití jak ve vlastní tvorbě, tak i ve výtvarné pedagogice a v kulturním vzdělávání. Téma „kůň“ je jedno z nejlákavějších – umožňuje práci jak analytickou, vedenou z určitého kritického odstupu, tak reflexivní a emotivní výpovědi navýsost osobní.

Diplomantka se projevuje na obou rovinách, a to na různých úrovních kvality zpracování. Hned od samého úvodu je nám jasné, že akcent klade na osobní uchopení vlastního vztahu ke koním, jež se vyvíjel a prohluboval od prvního setkání až po současnost. Tento vztah je reflektován formou osobní „zpovědi“, osobně laděného narativu – to je v diplomových pracích sice přijatelný žánr, ale zároveň se v něm skrývá vysoký nárok na formu sdělování (str. 3 -7). Oceňuji upřímnou naivitu této části a její svěžest – ostatně subjektivně-emotivní ladění lze vysledovat i v jiných částech textu a lze jej chápat jako oživení -, ale jako čtenářka odborného textu a oponentka jsem očekávala, že takové části budou dále odborně reflektovány a jejich místo v textu bude nějak sofistikovaně obhájeno jako strategie psaní. Nikde jsem bohužel žádnou reflexi záměru a volby tohoto prostředku nenalezla. Tyto části, plné metafor a pokusů o určitou poezii vyjádření, jsou pak bez přechodu tvrdě konfrontovány s kompilačními částmi textu, které se zabývají úlohou a místem tématu „kůň“ v zobrazování, v historickém kontextu (např. str. 8 – 22). Takové kontrasty ukazují bezradnost, jak se vyrovnat s nároky tvorby verbálního textu, které klade na pisatele diplomová práce – to je ostatně úkol, s nímž se potýkají všichni univerzitní studenti bez rozdílu a jež je také s různým úspěchem naplňován. Zatímco v osobních partiích textu lze s přimhouřením oka chápat a tolerovat řadu stylistických neobratností jako specifiku subjektivního, jedinečného jazyka, výše zmíněná partie prozrazuje neznalost základních postupů, jak pracovat s odbornou literaturou. Zatímco zobrazení v textu odkazují k chronologicky řazenému přehledu způsobů zobrazování koně v kulturách, odkazy nás vedou pouze k publikacím nikoli uměnovědným, ani kulturologickým, ale k prameni zcela odlišnému, a to k Velké knize o chovu a výcviku koní, jejíž druh diskursu si raději netroufám určit – nicméně si troufám hádat, že jde o pramen sekundární, populárně naučný (1. reference str. 8, dále 9, 22, 14, 12, celkem 7 odkazů). Dalšími prameny jsou pak internetové zdroje, a to směska informací za pomoci vyhledávače Google a Wikipedie. Dnes každý student ví, že nechce-li riskovat odmítnutí práce jako nedostatečné, nemůže čerpat převážně ze sekundárních a terciárních pramenů, což se bohužel v této práci děje nadměrně často. Proto je informace povrchní, popisná, nepřesná a nesystematicky zasazená do nových kontextů kompilátu. Rozvleklé a málo srozumitelné výklady o komunikaci s koněm, jeho chovu a výcviku, atd. (str. 27 – 36) se vyznačují špatnou stylistikou a pokleslou úrovní češtiny: snad vinou špatného překladu se zde nacházejí takové jazykové nesmysly a obsahové rébusy (str. 30, 31, 32), které čtenář může chápat až téměř jako dadaistickou parodii. Tuto část sice chápu jako úvod k specifice práce s dětmi, potažmo klienty metody vzdělávání a rozvoje s asistencí koní, ale následující náhlý skok k tématu „kůň a jezdec“ v umění, na vybraných umělcích a jejich tvorbě, ruší moje snahy o nalezení souvislostí. Pokus o sémiotické čtení obrazového znaku, včetně krátkého úvodu do pojmosloví (cit. Kulka, Eco, Slavík), je k dispozici od str. 43. Kdyby se autorka držela tohoto teoretického rámce v celé práci, dobře by byla bývala udělala. Zde lze vidět pokus o kritické myšlení o obrazu a reflexi své vlastní vizuální tvorby v kontextech.

Didaktická část je věnovaná specificky vybrané skupině vzdělávaných z hiporehabilitačního centra a prolíná se s hlavním programem rehabilitace. Program se zdá, vzhledem k doplňkové funkci, celkem dobře rozvržen – odůvodnění v závěru práce je logické a srozumitelné. Zajímavé jsou synestezie jako základ řady, dobré jsou také reflektivní otázky. Škoda, že není přiložena veškerá dokumentace dětských prací a jejich komentářů – ty by totiž ukázaly, zda záměr (dostí nejasný) a přidaná hodnota nejsou libovolně zaměňovány. Bez zpětné vazby to z jednotlivých učebních plánů není jasné. V jednotlivých přípravách na jednotku vyučování chybí doklady – konkrétní ukázky pojetí daného příkladu z výtvarné kultury. Obecná zmínka a uvedení konkrétního jména umělce nic neukazuje. Další, mnohem závažnější otázkou pak je, jak se má autorčina pedagogická transformace k předcházející textové části? Co je odborná znalost kulturního obsahu a co je potom didaktická znalost? Jak se liší arteterapie od artefietiky, jak byste charakterizovala jejich cíle a efekty?

Na závěr bych ráda uvedla, že kromě problémů se zpracováním obsahů a neobornou prací se zdroji, nacházím také těžké problémy s úrovní jazykovou. Stylistické nesmysly (namátkou str. 19, 20), gramatické chyby a nezvládnutá interpunkce se vyskytují v nepříjemném množství v celé práci (namátkou: na stranách 52 – 53 je prokazatelně 15 gramatických chyb).

Text avizuje výtvarnou část, kterou jsem neměla, kromě malých reprodukcí v textu, možnost vidět. Původní zadání práce chybí. Práce bohužel nedosahuje standardu odborného textu na úrovni kompetencí absolventa UK a nesplňuje základní požadavky definované Katedrou VV.

V Praze, 17. 8. 2011

Doc. PhDr. Marie Fulková, Ph.D.